

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 14. oktobrī
(OR. en)

11866/20

ENER 343
CLIMA 235
CONSOM 169
TRANS 468
AGRI 324
IND 175
ENV 600

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jepppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2020) 952 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Progresā ziņojums par atjaunīgo enerģiju

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2020) 952 *final*.

Pielikumā: COM(2020) 952 *final*

Briselē, 14.10.2020.
COM(2020) 952 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Progresā ziņojums par atjaunīgo enerģiju

1. IEVADS

Atjaunīgā enerģija ir pamats, uz kā balstās Eiropas zaļā kursa prioritātes. Direktīva 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu¹ (*RED I*) ir centrāls ES enerģētikas rīcībpolitikas elements un svarīgs virzītājspēks atjaunīgās enerģijas 2020. gada mērķrādītāju sasniegšanai. 2020. gada mērķrādītāji ir arī pirmais būtiskais atskaites punkts, uz kā balstīties centienos izpildīt vērienīgāko plānu līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas par 55 %, kā tas paredzēts klimata mērķrādītāja plānā² Eiropas zaļā kursa³ ietvaros. Ar šīm vērienīgākajām iecerēm ES ir izveidojusi līdzsvarotu plānu, kā līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitralitāti, nodrošinot pamatīgu dekarbonizāciju visās ekonomikas nozarēs. Šajā nolūkā pašreizējās energosistēmas vietā ir jāpāriet uz integrētu energosistēmu, kas būtu lielā mērā balstīta uz atjaunīgajiem energoresursiem. Kā norādīts ietekmes novērtējumā, kas pievienots klimata mērķrādītāja plānam par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu par 55 %, 2030. gadā atjaunīgo energoresursu īpatsvaram būs jābūt 38–40 %⁴.

Energosistēmas integrācijas stratēģijā⁵ ir uzsvērts, ka nākotnē Eiropas enerģētikas pamatā jābūt aizvien lielākam ģeogrāfiski izklīdēti iegūtas atjaunīgās enerģijas īpatsvaram, tajā elastīgi jāintegrē dažādi enerģijas nesēji, vienlaikus saglabājot resursefektivitāti un novēršot piesārņojumu un biodaudzveidības izzušanu. Tīra un atjaunīga enerģija būs arī viens no pamatakmeņiem, uz kā balstīsies ekonomikas atveseļošana pēc Covid-19 krīzes. Komisijas 2020. gada 27. maijā publicētajā atveseļošanas plānā⁶ ir uzsvērts, ka jānodrošina energosistēmas labāka integrācija — kā daļa no plašākiem centieniem sekmēt investīcijas svarīgākajās tīrajās tehnoloģijās un vērtību ķēdēs, kā arī veicināt noturību visās ekonomikas nozarēs. Atveseļošanas un noturības mehānisma kontekstā dalībvalstis izstrādā nacionālos atveseļošanas un noturības plānus, kas atbilst Eiropas pusgada kontekstā apzinātajām valstij specifiskajām problēmām un prioritātēm, īpaši tām, kuras saistītas ar zaļo un digitālo pārkārtošanos vai izriet no tās. Atveseļošanas un noturības plāni saskan arī ar informāciju, ko dalībvalstis iekļāvušas Eiropas pusgada kontekstā sagatavotajās valsts reformu programmās, saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999 sagatavotajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos un to atjauninājumos, teritoriālajos taisnīgas pārkārtošanās plānos, ko paredz Taisnīgas pārkārtošanās fonds, un partnerības nolīgumos un programmās, ko paredz ES fondi.

Būtisks stūrakmens ir Direktīvas (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (*RED II*)⁷ spēkā stāšanās 2018. gada 24. decembrī. Ar jauno direktīvu tika izveidots stingrs satvars, kam jānodrošina, ka ES

---

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu, OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.

² COM(2020) 562 final.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ SWD(2020) 176 final.

⁵ COM(2020) 299 final.

⁶ COM(2020) 456 final.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328., 21.12.2018., 82. lpp.).

sasniedz saistošo mērķrādītāju, proti, ka atjaunīgās enerģijas īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā 2030. gadā ir vismaz 32 %. Šis satvars par pamatu izmanto *RED I* ietvaros panākto progresu un cita starpā ietver pienākumu dalībvalstīm izmantot 2020. gada mērķrādītājus par nacionālajos enerģētikas un klimata plānos iekļauto nacionālo trajektoriju bāzlīniju. Pēc visu nacionālo enerģētikas un klimata plānu iesniegšanas nu ir gaidāms, ka 2030. gadā ES atjaunīgās enerģijas īpatsvars sasniegs 33,1–33,7 %⁸. Agregētie dalībvalstu devumi rāda, ka atjaunīgās enerģijas izmantojums laikā līdz 2030. gadam augs straujākā tempā, tāpēc, ja dalībvalstis sasniegs (un pārsniegs) savus atjaunīgās enerģijas devumus, ES kopējais atjaunīgās enerģijas īpatsvars pārsniegs 32 % mērķrādītāju.

ES politisko prioritāti kļūt par pasaules līderi atjaunīgo energoresursu jomā apliecina fakts, ka atjaunīgie energoresursi ir integrēti visās enerģētikas savienības dimensijās. Līderība tehnoloģiju jomā ir izteikta tīras enerģijas sektorā (it īpaši vēja, okeāna, viedo tīklu tehnoloģiju un atjaunīgā ūdeņraža jomā), bet ir nepieciešami turpmāki centieni, lai panāktu citus un iegūtu priekšrocības pār konkurentiem akumulatoru un saules fotoelementu segmentā⁹. Starptautiskā mērogā ES ieņem augstu pozīciju konkurentu vidū augstas vērtības patentu jomā, demonstrējot Eiropas vadošo lomu jaunu un uzlabotu mazoglekļa tehnoloģiju inovācijas un eksporta jomā¹⁰.

Atjaunīgie energoresursi rada ieguvumus ne tikai enerģētikas savienības dimensijās, bet arī daudzās citās jomās. Atjaunīgie energoresursi sekmē ekonomisko izaugsmi un darbvietu izveidi Eiropā, it sevišķi vietējā mērogā. **Pašlaik šajā nozarē ES ir nodarbināti vairāk nekā 1,5 miljoni cilvēku, un tās gada apgrozījums tiek lēsts 158,9 miljardu EUR vērtībā**¹¹. Nesen sagatavotajā ziņojumā par enerģijas cenām un izmaksām Eiropā¹² dokumentēts, ka viens no būtiskajiem faktoriem, kas veicinājis enerģijas vairumcenu kritumu pēdējos gados, ir atjaunīgās enerģijas apjomu pieaugums. Tas, savukārt, varētu pazemināt enerģijas izmaksas rūpniecībai un uzlabot rūpniecības konkurētspēju. Visbeidzot, jāpatur prātā, ka digitalizācija un zemākas tehnoloģiju izmaksas atjaunīgos energoresursus padara par reālu dzinējspēku, kas patērētājus iespējina uzņemties svarīgu lomu enerģētikas pārkārtošanā.

Šajā ziņojumā sniegtas jaunākās atziņas par progresu, kas panākts līdz 2018. gadam virzībā uz 2020. gada nacionālo saistošo atjaunīgo energoresursu mērķrādītāju sasniegšanu, un ar to tiek izpildīti Komisijas ziņošanas pienākumi, kas tai noteikti *RED I* un *Netiešas zemes izmantošanas maiņas direktīvā (ILUC)*¹³. 2020. gada mērķrādītāja sasniegšanas progresa izvērtēšanā par primāro datu avotu tiek izmantota enerģētikas statistika, kuras pamatā ir informācija, ko dalībvalstis līdz 2020. gada jūlijam

⁸ COM(2020) 564 final “Nacionālo enerģētikas un klimata plānu ES mēroga novērtējums”.

⁹ COM(2020) 953 “Ziņojums par panākto progresu tīrās enerģijas konkurētspējas aspektā”.

¹⁰ JRC (2017), “Monitoring R&I in Low-Carbon Energy Technologies”, <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC105642>.

¹¹ Eurobserv'ER (2020), 2019. gada barometrs, <https://www.eurobserv-er.org/19th-annual-overview-barometer/>.

¹² Eiropas Komisijas 2020. gada oktobra ziņojuma par enerģijas cenām un izmaksām Eiropā pamatā esošais *Trinomics* veiktais pētījums.

¹³ Direktīva (ES) 2015/1513.

nosūtījušas Eurostat. Šajā ziņojumā par pamatu izmantots un tālāk attīstīts dalībvalstu piektais divgadu progresa ziņojums par panākto atjaunīgās enerģijas jomā, kas aptver 2017.–2018. gadu¹⁴, kā arī papildu tehniskā analīze, kas veikta 2020. gadā. Tajā ietverts arī pārskats par sadarbības mehānismu potenciālu un izvērtēti administratīvie satvari un biodegvielu ilgtspējība.

Ziņojumam ir četras galvenās nodaļas. 2. nodaļā izklāstīts vispārējs ES līmeņa novērtējums, bet 3. nodaļā ietverta detalizētāka dalībvalstu panāktā progresa analīze, tajā skaitā prognozes par 2020. gadu. 4. nodaļā vērtēta biodegvielu ilgtspējība. Vispārējie secinājumi un ieteikumi ir izklāstīti 5. nodaļā. Ja vien nav īpaši norādīts citādi, šajā ziņojumā ietvertie skaitļi iekļauj arī Apvienoto Karalisti, kas 2018. gada pārskata periodā bija ES dalībvalsts.

2. ES VIRZĪBA UZ ATJAUNĪGĀS ENERĢIJAS PLAŠĀKU IZMANTOJUMU

2018. gadā atjaunīgās enerģijas īpatsvars ES enerģijas bruto galapatēriņā bija 18,0 % (18,9 % ES 27 valstīm) (salīdzinājumam — 2020. gadam nospraustais mērķrādītājs ir vismaz 20 % (20,6 %¹⁵ ES 27 valstīm)), kas apsteidz indikatīvajā trajektorijā paredzētos 16 % 2017./2018. gadā. Turklāt ES rādītāji kopumā apsteidz arī nedaudz vērienīgāko trajektoriju, ko dalībvalstis definējušas savos nacionālajos atjaunīgās enerģijas rīcības plānos¹⁶. Pēdējo gadu laikā ES līmenī pastāvīgi audzis atjaunīgo energoresursu (AER) kopējais īpatsvars, kā arī atjaunīgās enerģijas īpatsvars elektroenerģijas (AER-E), siltumapgādes un aukstumapgādes (AER-SA) sektorā un mazākā mērā arī transporta sektorā (AER-T).

Skatoties uz atsevišķiem sektoriem, ES līmenī atjaunīgās enerģijas **īpatsvars elektroenerģijas, kā arī siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā sistemātiski bijis lielāks** par līmeni, ko dalībvalstis noteikušas savos nacionālajos atjaunīgās enerģijas rīcības plānos, savukārt **transporta sektorā tas ir nedaudz mazāks par plānoto īpatsvaru**, kas izriet no nacionālajiem atjaunīgās enerģijas rīcības plāniem (plānoto 8,50 % vietā faktiskais rādītājs ir 8,03 %)¹⁷. Šis iztrūkums ir daļēji saistīts ar diskusijām par biodegvielu rīcībpolitiku un saistītajām korekcijām tiesiskajā regulējumā. Šīs korekcijas bija nepieciešamas, lai kļiedētu bažas par ilgtspējību, tomēr izrietošā neskaidrība par rīcībpolitikas satvaru nākotnē palēnināja investīcijas biodegvielu (arī moderno biodegvielu) ražošanas jaudās¹⁸. 2018. gada datos nav atspoguļots tas, ka pēc *RED II* pieņemšanas moderno biodegvielu ražošanas jaudās tika veiktas lielākas investīcijas.

Bioenerģija kopumā vēl aizvien ir galvenais atjaunīgās enerģijas avots ES, 2018. gadā tās īpatsvars bija aptuveni 60 %. Cietais biokurināmais ar 68,4 % īpatsvaru ir visplašāk

¹⁴ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/progress-reports>.

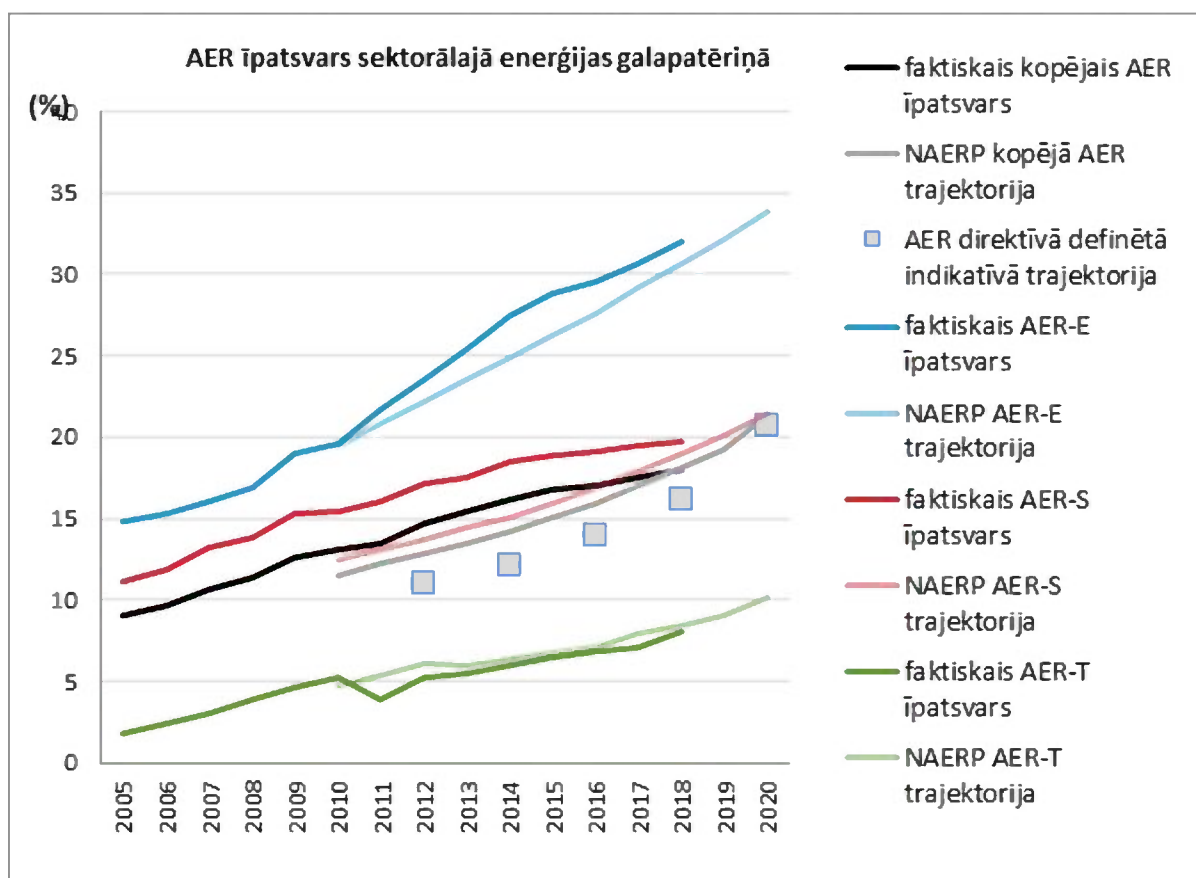
¹⁵ Indikatīvs agregētais ES 27 īpatsvars, kas aprēķināts pēc 27 dalībvalstu nacionālajiem saistošajiem mērķrādītājiem un balstoties uz Komisijas enerģijas bruto galapatēriņa aplēsēm katrai no ES 27 dalībvalstīm 2020. gadā.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/national-action-plans>.

¹⁷ *Navigant* (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152].

¹⁸ Modernās biodegvielas *RED* definētas kā biodegvielas, ko ražo no izejvielām, kuras uzskaitītas pozitīvā sarakstā — lielākoties tur iekļauti atkritumi un atlikumi.

izmantotais bioenerģijas veids. Aptuveni 91 % šā cietā biokurināmā ir mežsaimniecības produkti. Citi bioenerģijas veidi ir šķidrā biodeģviela (12,6 %), biogāze (11,6 %), no sadzīves atkritumiem sarazotā atjaunīgā enerģija (7,2 %) un kokogles (2 %) ¹⁹.

1. attēls. Faktiskais un plānotais atjaunīgās enerģijas īpatsvars ES (2005–2020, %). Avots: Eurostat un nacionālie atjaunīgās enerģijas rīcības plāni (NAERP).

Atjaunīgās enerģijas absolūtā patēriņa ziņā siltumapgādes un aukstumapgādes sektors ir patērējis visvairāk (2018. gadā kopumā 102,9 Mtoe), tam cieši seko atjaunīgo energoresursu elektroenerģija (90,3 Mtoe) un transporta sektors (25,1 Mtoe) ²⁰.

Galvenie atjaunīgie energoresursi, no kuriem iegūta patērētā enerģija, bija biomasas siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā, hidroenerģija un vēja enerģija elektroenerģijas ražošanā, kā arī biodeģvielas transporta sektorā.

Dalībvalstis AER-T sektora atbalstam primāri izmanto ar biodeģvielu lietošanu saistītus instrumentus, tomēr aizvien lielākā mērā tiek veicināti elektromobilitātes risinājumi vai jau tiek plānots ieviest subsīdijas elektromobilitātes atbalstam. Dalībvalstis, kurās jau ir izveidoti atbalsta instrumenti, ir Dānija, Vācija, Īrija, Horvātija, Itālija, Latvija, Malta, Austrija, Rumānija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste.

¹⁹ Navigant (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 3. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478.

²⁰ Eurostat SHARES 2018. Izmantojot RED I noteiktos reizinātājus.

Elektroenerģijas sektorā vērojama skaidra paradigmas maiņa, proti, pāreja uz atjaunīgiem energoresursiem. No 2010. līdz 2018. gadam saules un vēja enerģijas kumulatīvā jauda ES ir pieaugusi no 110 GW līdz 261 GW²¹. Viens no galvenajiem to sekmējošajiem faktoriem ir no saules fotoelementiem un vēja iegūtas elektroenerģijas izmaksu kritums: laikā no 2009. līdz 2018. gadam šīs izmaksas samazinājās par attiecīgi gandrīz 75 % un aptuveni 50 % (atkarībā no tirgus), un tam par iemeslu bija kapitāla izmaksu samazināšanās, efektivitātes kāpums un uzlabojumi piegādes ķēdēs, kā arī konkursa procedūru izmantošana atbalsta shēmās. Piemēram, Vācija un Nīderlande kopš 2016. gada vidus nulles subsīdiu piedāvājumu satvarā ir piešķīrusi vairāk nekā 3,1 GW atkrastes jaudas²². 2020. gada jūlijā 18 dalībvalstis (lielākām) AER-E iekārtām atbalsta līmeņus nosaka iepirkuma konkursa procesā²³. Ierobežot elektroenerģijas mazumtirdzniecības cenas palīdzētu turpmāka virzība uz pilnībā tirgū balstītiem AER-E projektiem, jo samazinātos ar atbalstu saistītā komponente²⁴.

2019. gadā pasaulē pirmo reizi vēsturē **saules un vēja energoresursi ieņēma pirmo vietu jaunuzstādīto elektroenerģijas ražošanas jaudu ziņā.** Jaunuzstādītie saules fotoelementi kopā saražoja 119 gigavatus (45 % no visas jaunuzstādītās jaudas), un saules un vēja energoavoti kopā veidoja vairāk nekā divas trešdaļas jaunuzstādīto jaudu²⁵. Līdzīgi arī Starptautiskā Atjaunojamo energoresursu aģentūra (*IRENA*) atzīst, ka jaunuzstādītā atjaunīgās enerģijas jauda aizvien biežāk izmaksā mazāk nekā vislētākie elektroenerģijas ražošanas varianti, kas balstīti uz fosilo kurināmo²⁶.

Izmaksu samazināšanās ir arī viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina atjaunīgo energoresursu izmantošanu korporatīvajā sektorā, jo īpaši tad, ja korporatīvie enerģijas patērētāji ar atjaunīgās enerģijas projekta attīstītāju slēdz tiešu elektroenerģijas iepirkuma līgumu. 2015.–2019. gadā atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas apjoms, kas Eiropā²⁷ bija jāpiegādā saskaņā ar noslēgtajiem korporatīvajiem elektroenerģijas iepirkuma līgumiem, trīskāršojās no 847 MW līdz 2487 MW²⁸.

---

²¹ Eurostat 2020: "EU energy in Figures".

²² JRC, "Wind Energy Technology Market Report", EUR 29922 EN, Eiropas Komisija, Luksemburga, 2019. gads.

²³ Navigant (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo energoresursu enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152].

²⁴ COM(2020) 951, Ziņojums par enerģijas cenām un izmaksām Eiropā.

²⁵ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-09-01/the-world-added-more-solar-wind-than-anything-else-last-year#:~:text=For%20the%20first%20time%20ever,a%20report%20Tuesday%20by%20BloombergNEF>.

²⁶ <https://www.irena.org/publications/2020/Jun/Renewable-Power-Costs-in-2019>.

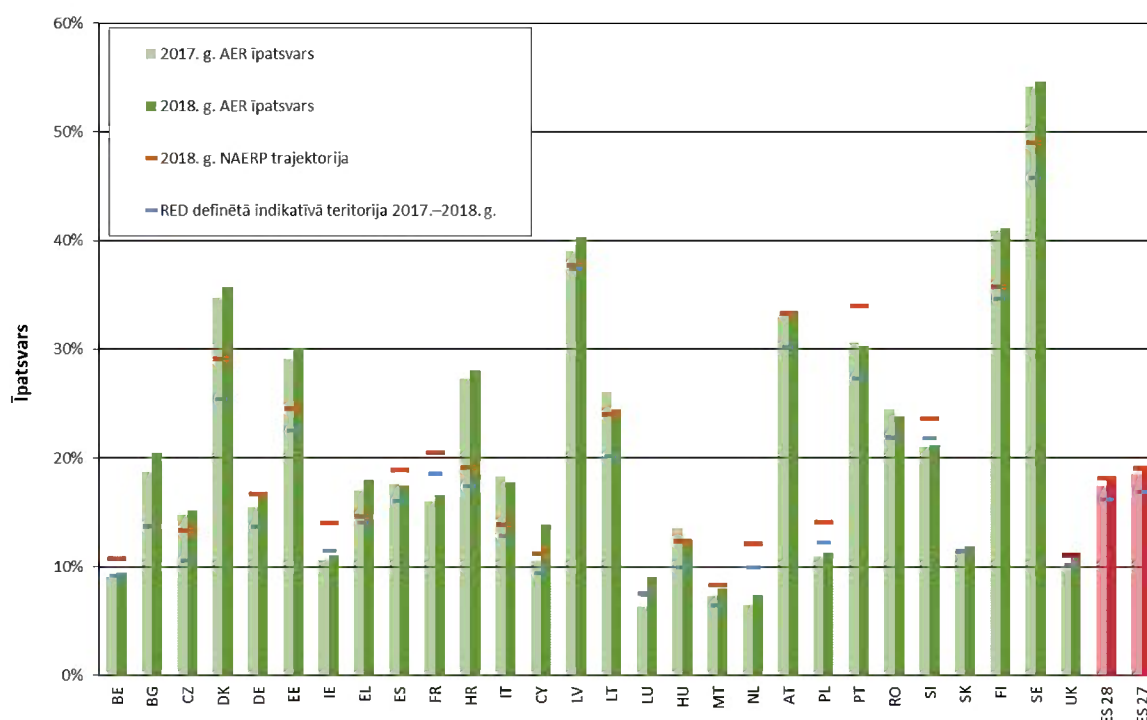
²⁷ Tajā skaitā Norvēģijā un Apvienotajā Karalistē.

²⁸ Bloomberg New Energy Finance Corporate PPA datubāze, skatīta 2020. gada septembrī.

3. DETALIZĒTS NOVĒRTĒJUMS PAR DALĪBVALSTU PROGRESU UN PROGNOZĒM LĪDZ 2020. GADAM

1. Panāktais progress elektroenerģijas, siltumapgādes un aukstumapgādes, kā arī transporta sektorā

Atjaunīgās enerģijas īpatsvars, kas bija robežās no 7,4 % Nīderlandē līdz 54,6 % Zviedrijā **2018. gadā** (sk. 2. attēlu), atspoguļo dalībvalstu energoresursu struktūru vēsturisko daudzveidību un to atšķirīgo atjaunīgās enerģijas potenciālu, kā arī dažādos panāktā progresa līmeņus.

2. attēls. ES un dalībvalstu atjaunīgās enerģijas īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā 2017.–2018. gadā salīdzinājumā ar RED I trajektorijām (avots: Eurostat)

Pašlaik īpatsvaru, kas atbilst nospraustajam 2020. gada mērķrādītājam vai to pārsniedz, ir sasniegušas 12 dalībvalstis²⁹ (Bulgārija, Čehija, Dānija, Igaunija, (pēc aplēsēm arī Grieķija), Somija, Horvātija, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva un Zviedrija). Tajā pašā laikā 2018. gadā sešas dalībvalstis (Spānija, Itālija, Lietuva, Ungārija, Portugāle un Rumānija) salīdzinājumā ar 2017. gadu savu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru ir samazinājušas.

²⁹ Pretstatā 11 dalībvalstīm 2017. gadā.

Kas attiecas uz *RED* indikatīvajām trajektorijām, 23 dalībvalstis tās ir apsteigušas, bet Īrija, Francija, Nīderlande, Polija un Slovēnija tās nav spējušas sasniegt. Īrijai, Francijai, Polijai un Slovēnijai līdz indikatīvajai trajektorijai pietrūkst 0,7 % līdz 2,3 %, savukārt Nīderlandes rādītājs uzrāda vislielāko iztrūkumu: faktiskais īpatsvars 2017.–2018. gadā bija 6,9 % pretstatā *RED* indikatīvās trajektorijas punktā paredzētajiem 9,9 %. 2018. gadā, kad saskaņā ar nacionālo atjaunīgās enerģijas rīcības plānu tai bija jāpanāk 12,1 % īpatsvars, tās rādītājs uzrāda vēl lielāku iztrūkumu. Vislielākās pozitīvās novirzes no indikatīvajām *RED* trajektorijām konstatētas Horvātijai, Bulgārijai, Čehijai un Itālijai.

Aplūkojot atjaunīgās enerģijas patēriņa absolūto līmeni ES, ir vērojams būtisks pieaugums no 189 Mtoe 2015. gadā līdz 209 Mtoe 2018. gadā, t. i., kāpums par 10,6 %. Tomēr tajā pašā periodā enerģijas bruto galapatēriņš pieauga no 1126 Mtoe līdz 1160 Mtoe, kā dēļ ir samazinājusies ietekme uz atjaunīgās enerģijas īpatsvaru, jo to aprēķina kā atjaunīgās enerģijas galapatēriņa attiecību pret enerģijas bruto galapatēriņu.

Laikā no 2017. gada līdz 2018. gadam atjaunīgās enerģijas īpatsvars dažādos sektoros ir audzis lielākajā daļā dalībvalstu. Transporta sektorā, kurā visām dalībvalstīm būtu jāsasniedz viens un tas pats 10 % mērķrādītājs, to apsteidza tikai divas dalībvalstis — Somija un Zviedrija. Četrām dalībvalstīm līdz šā mērķrādītāja sasniegšanai pietrūkst 1 % (Francija, Nīderlande, Austrija un Portugāle), bet atlikušajām dalībvalstīm 10 % mērķrādītāja sasniegšanai būs nepieciešams straujš pieaugums. Viens no iespējamajiem risinājumiem, ko pieļauj *ILUC* direktīva, varētu būt statistiskie pārvedumi transporta sektorā.

2. Pārrobežu kopdarbība un sadarbības mehānismu izmantošana

Sadarbības mehānismi ir balstīti uz *RED I* 6.–11. pantu. Šajos pantos paredzēti vairāki mehānismi, kurus dalībvalstis var izmantot sadarbībai atjaunīgās enerģijas jomā, tie ir, piemēram, statistiskie pārvedumi, kopīgi projekti un kopīgas atbalsta shēmas. Statistiskie pārvedumi ir īpaši noderīgi mērķrādītāja sasniegšanai, jo tie ļauj dalībvalstīm, kuras panākušas par savu nacionālo mērķrādītāju lielāku atjaunīgās enerģijas īpatsvaru, savu pārpalikumu nodot citām dalībvalstīm. **Pašlaik ir četri nolīgumi par statistisko pārvedumu izmantošanu.** Divi nolīgumi ir no 2017. gada — starp **Luksemburgu un Lietuvu un Luksemburgu un Igauniju**, un 2020. gadā līdz šim ir noslēgti vēl divi nolīgumi — starp **Nīderlandi un Dāniju un Maltu un Igauniju**.

Saskaņā ar aplēsēm, ko lielākā daļa dalībvalstu ir iekļāvušas savos progresa ziņojumos, **2020. gadā kopumā būs 12 177 ktoe atjaunīgās enerģijas "liekās" produkcijas (salīdzinājumā ar indikatīvo trajektoriju), kas būs pieejama potenciāliem statistiskajiem pārvedumiem.** Tā ir aptuveni puse no atjaunīgās enerģijas bruto galapatēriņa Francijā. Dalībvalstij, kas nevar sasniegt 2020. gada mērķrādītāju, izmantojot pašu atjaunīgos energoresursus, tas varētu būt reāls risinājums, kā izmaksefektīvi sasniegt savu mērķrādītāju (sk. 1. tabulu). Lai papildinātu šīs dalībvalstu prognozes, Komisija 3. sadaļā ir iekļāvusi atjauninātu un saskaņotu prognozi 2020. gadam.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Beļģija			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bulgārija		362	348	520	630	593	602	638	579	767	411	341
Horvātija												
Čehija		0	0	0	0	1146	1040	947	863	892	678	643
Dānija			694	834	1123	1106	833	928	552	619		63
Vācija			9236	11 831	9816	1066	7967	8069	3945	6141		3065
Igaunija			191	206	177	197	230	243	243	300	344	397
Īrija				93	-14	111	79	26	-142	-12	-239	-366
Grieķija		196	260	380	306	266	211	-81	-189	-377	683	529
Spānija			2026	2866	2704	3326	2040	3106	1323	1220		0
Itālija	8324	8613	7405	10 011	10 936	9344	9456	7803	7555	5148	3805	2462
Kipra							29	29	4	72	18	51
Latvija ³⁰									-37	16		
Luksemburga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	95		86
Ungārija		968	1150	1213	1295	883	970	803	470	271		
Malta									3	4		0
Nīderlande									0	0	-	-
Austrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Polija ³¹		543	729	929	530	93	174	-26031	-544	790		345
Portugāle												
Rumānija	1207	1296	824	974	1114	1210	1091	1122	858	684	439	0
Slovēnija												
Slovākija									45	84		00
Somija	0	0	0	0	0	0	0	0	1179	1420	1420	1420
Zviedrija ³²	2407	2141	2482	3318	3214	3335	3347	3475	3215	3610	3428	3241
Kopsumma	11 938	14 119	25 345	33 175	31 831	22 676	28 069	27 108	19 922	21 744	10 987	12 177

1. tabula. Faktiskā un prognozētā atjaunīgās enerģijas pārprodukcija un/vai deficīts dalībvalstīs salīdzinājumā ar indikatīvo RED trajektoriju (ktoe). Avots: Navigant 2020³³, dalībvalstu ziņojumi³⁴.

³⁰ Ņemiet vērā, ka Latvija ir apsteigusi savu indikatīvo RED trajektoriju un nacionālajā atjaunīgās enerģijas rīcības plānā plānoto trajektoriju 2015.–2016. gadam, bet tam par iemeslu ir enerģijas patēriņa samazinājums. Kā norādīts Latvijas progresa ziņojumā, Latvija nav sasniegusi plānotos AER bruto patēriņa līmeņus, ko parāda negatīvie rādītāji šajā tabulā.

³¹ Polija ziņojusi par negatīvu faktisko AER bruto patēriņu salīdzinājumā ar 2016. gadam plānoto vērtību. Procentuāli Polija nav sasniegusi arī savu nacionālajā atjaunīgās enerģijas rīcības plānā plānoto trajektoriju. Tomēr procentuāli tās sniegums rāda, ka Polija ir pārsniegusi RED norādīto indikatīvo trajektoriju 2015./2016. gadam. Tam par iemeslu varētu būt tas, ka kopējais enerģijas patēriņš ir mazāks, nekā plānots.

³² Rādītāji vēl aizvien atsaucas uz 4. progresa ziņojumu. Zviedrija 5. progresa ziņojumā neiesniedza atjauninātus rādītājus, bet tikai atsaucās uz Zviedrijas Enerģētikas aģentūras aplēsēm.

³³ Navigant (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152].

³⁴ Tabulā iekļauti tikai to dalībvalstu dati, kas tos norādījušas savos progresa ziņojumos, t. i., nav pieejama informācija par Apvienoto Karalisti un piecām dalībvalstīm: Horvātiju, Portugāli, Slovēniju, Franciju un Lietuvu.

3. Perspektīva 2020. gadam — pašreizējās prognozes

Lai novērtētu 2020. gada mērķrādītāja sasniegšanas iespējamību, Komisijas uzdevumā tika veikta modelēšana³⁵. Analīze ir balstīta uz statistikas datu ekstrapolāciju, ņemot vērā AER investīciju līmeni, AER projektu plūsmā pieejamos projektus un relevantās pašreizējās rīcībpolitikas iniciatīvas³⁶ (PRI), tajā skaitā potenciālus statistiskos pārvedumus. Covid-19 pandēmija ir radījusi papildu par dažādām (atjaunīgās) enerģijas tirgus daļām. Šīs neskaidrības dēļ ir parādītas divas atšķirīgas pieprasījuma tendences (mazs un liels pieprasījums), kas reprezentē reāli iespējamo pieprasījuma tendenču iespējamo zemāko un augstāko robežu³⁷. To vēl papildina divi atšķirīgi scenāriji, kas atspoguļo, kāda varētu būt sadarbība AER izmantošanā, kas izpaužas kā statistiskie pārvedumi, proti, tie ir “spēcīga sadarbība” un “vāja sadarbība”. Precīzāk, dalībvalstu līmenī ir izmantoti šādi pieņēmumi:

- “spēcīga sadarbība”: 1700 GWh kopējais statistiskais pārvedums no Igaunijas (1000 GWh) un Lietuvas (700 GWh) uz Luksemburgu, 16 000 GWh statistiskais pārvedums no Dānijas uz Nīderlandi, un 80 GWh statistiskais pārvedums no Igaunijas uz Maltu;
- “vāja sadarbība”: 1100 GWh statistiskais pārvedums uz Luksemburgu (400 GWh no Igaunijas un 700 GWh no Lietuvas), 8000 GWh statistiskais pārvedums no Dānijas uz Nīderlandi, un 80 GWh statistiskais pārvedums no Igaunijas uz Maltu.

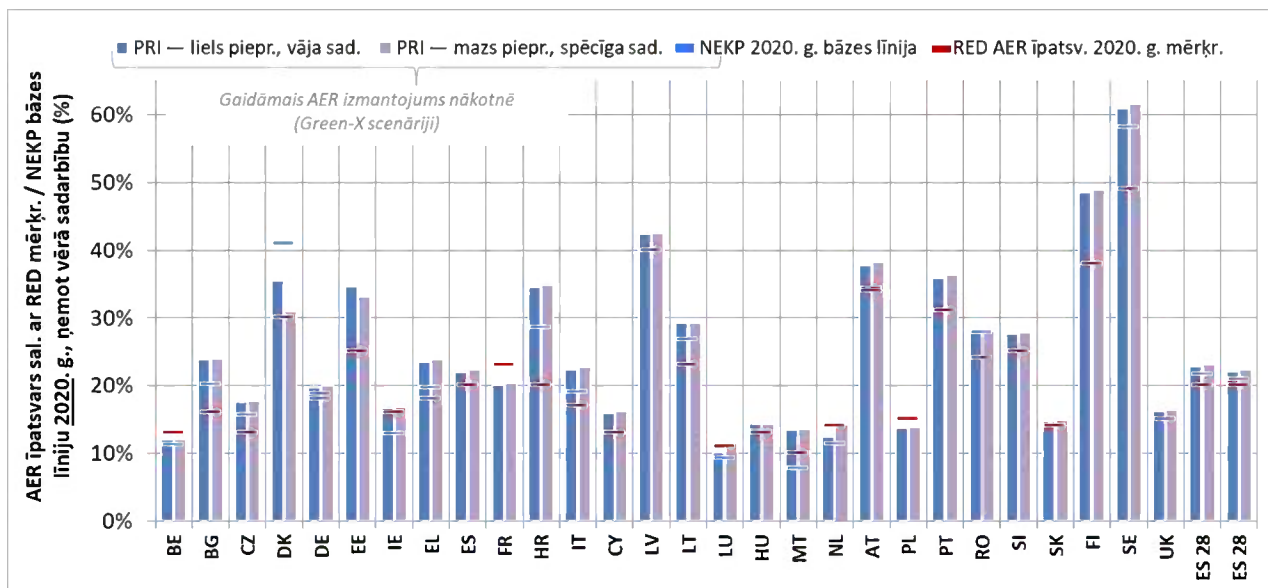
Saskaņā ar šā modeļa prognozēm atjaunīgo energoresursu īpatsvars ES 2020. gadā sasniegs 22,8 %–23,1 % (sk. tālāk 3. attēlu). Tiek arī konstatēts, ka no daudzām atsevišķām dalībvalstīm atlikušajos gados tiek sagaidīti labi rezultāti, proti, ka sasniegtais īpatsvars apsteigs to mērķrādītājus. Tomēr pastāv nopietns risks, ka trīs dalībvalstis (Beļģija, Francija un Polija) mērķrādītāju nerasniegs. Vēl divām dalībvalstīm, proti, Nīderlandei un Luksemburgai, mērķrādītāja nerasniegšanas risks klasificējams kā mērens. Atsaucei attēlā iekļauta arī 2020. gada bāzes līnija, ko dalībvalstis norādījušas savos galīgajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos.

---

³⁵ *Navigant* (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152].

³⁶ Ievērojiet, ka diapazons norāda uz nenoteiktību, kas saistīta ar galveno ievadparametru modeļbāzētajā novērtējumā par AER virzību nākotnē. Ievērojamā kārtā šā gada (2020) Covid-19 pandēmijas izraisītajam enerģijas pieprasījuma samazinājumam un atbilstošajām (salīdzinoši nelielajām) izmaiņām AER piegādē šajā ziņā ir izšķirīga nozīme.

³⁷ Pieprasījuma tendences balstītas uz datiem, kas pieejami par laiku līdz 2020. gada jūlijam.

3. attēls. Plānotais AER īpatsvars 2020. gadā salīdzinājumā ar 2020. gadam RED noteikto AER īpatsvara mērķrādītāju un 2020. gada nacionālā enerģētikas un klimata plāna bāzes līniju (%), ieskaitot sadarbības mehānismus (avots: Navigant)

Modelēšanā tika aprēķināti arī absolūtie deficīti un pārpalikumi dalībvalstīs, ņemot vērā arī sadarbības mehānismus (sk. 2. tabulu).

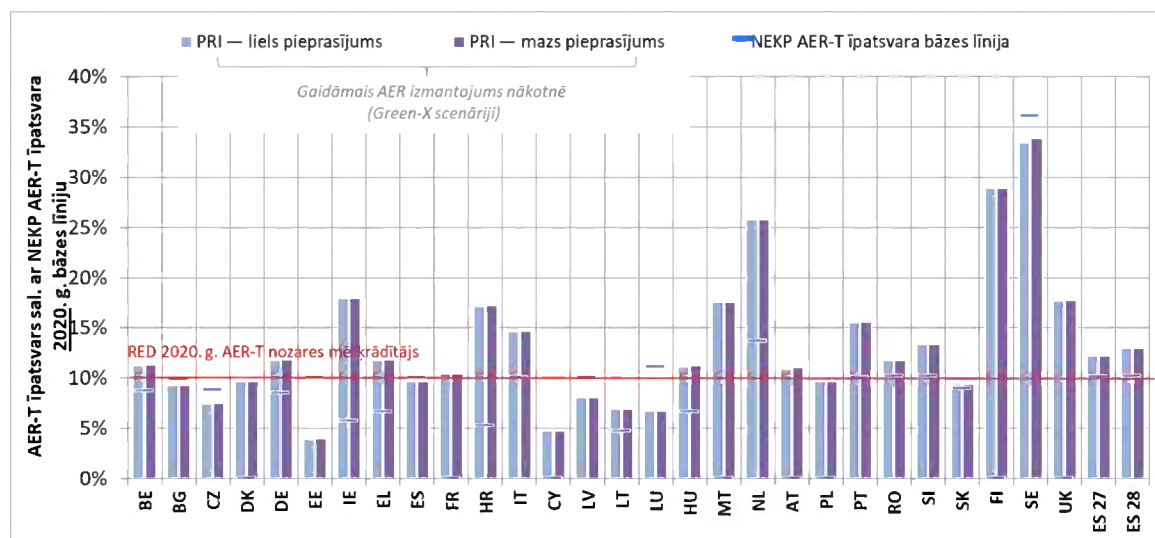
AER īpatsvars enerģijas bruto galapieprasījumā 2020. gadā — ar AER sadarbības ietekmi	Plānotais AER īpatsvars 2020. gadā (PRI scenārijs)		RED noteiktais AER īpatsvara mērķrādītājs 2020. gadā	Plānotā novirze no RED noteiktā AER īpatsvara mērķrādītāja (PRI scenārijs)		Plānotā absolūtā novirze no RED noteiktā AER īpatsvara mērķrādītāja (PRI scenārijs)	
	Min.	Maks.		Min.	Maks.	Min.	Maks.
Dalībvalsts	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(ktoe)	(ktoe)
Beļģija	12,0 %	12,0 %	13,0 %	-7,6 %	-7,3 %	-321	-303
Bulgārija	23,8 %	24,0 %	16,0 %	48,9 %	50,1 %	785	790
Čehija	17,6 %	17,8 %	13,0 %	35,7 %	36,6 %	1132	1136
Dānija	30,9 %	35,7 %	30,0 %	3,1 %	18,9 %	140	844
Vācija	19,8 %	20,0 %	18,0 %	9,8 %	11,1 %	3643	4041
Igaunija	33,0 %	34,9 %	25,0 %	31,8 %	39,5 %	236	289
Īrija	16,6 %	16,9 %	16,0 %	4,0 %	5,5 %	71	95
Grieķija	23,4 %	23,8 %	18,0 %	30,3 %	32,2 %	831	862
Spānija	22,0 %	22,4 %	20,0 %	9,9 %	11,8 %	1523	1763
Francija	20,0 %	20,3 %	23,0 %	-12,9 %	-11,8 %	-4033	-3585
Horvātija	34,6 %	34,9 %	20,0 %	72,8 %	74,5 %	916	919
Itālija	22,3 %	22,7 %	17,0 %	31,3 %	33,4 %	5522	5732
Kipra	15,9 %	16,1 %	13,0 %	22,3 %	24,2 %	44	47
Latvija	42,4 %	42,6 %	40,0 %	6,0 %	6,5 %	96	101
Lietuva	29,2 %	29,3 %	23,0 %	27,0 %	27,3 %	325	328
Luksemburga	10,1 %	11,6 %	11,0 %	-8,4 %	5,1 %	-34	21
Ungārija	14,3 %	14,4 %	13,0 %	10,0 %	10,5 %	228	236
Malta	13,4 %	13,6 %	10,0 %	34,0 %	35,7 %	18	18
Nīderlande	12,5 %	14,2 %	14,0 %	-10,8 %	1,2 %	-688	74
Austrija	37,8 %	38,2 %	34,0 %	11,2 %	12,4 %	1009	1099
Polija	13,7 %	13,8 %	15,0 %	-8,7 %	-8,3 %	-918	-859
Portugāle	35,9 %	36,4 %	31,0 %	15,8 %	17,5 %	784	847
Rumānija	27,8 %	28,0 %	24,0 %	16,0 %	16,8 %	892	921
Slovēnija	27,7 %	27,9 %	25,0 %	10,6 %	11,6 %	121	129
Slovākija	14,7 %	14,9 %	14,0 %	5,3 %	6,4 %	71	84
Somija	48,6 %	48,9 %	38,0 %	27,8 %	28,6 %	2697	2721
Zviedrija	60,9 %	61,6 %	49,0 %	24,3 %	25,7 %	3914	4058
Apvienotā Karaliste ³⁸	16,2 %	16,4 %	15,0 %	7,9 %	9,7 %	1391	1649
ES 27	22,8 %	23,1 %	20,0 %	14,2 %	15,5 %	19 751*	21 661*
ES plus Apvienotā Karaliste	22,1 %	22,4 %	20,0 %	10,4 %	11,8 %	21 142*	23 309*

³⁸ Līdz pārejas perioda beigām, 2020. gada 31. decembrim, uz Apvienoto Karalisti attiecas dalībvalsts tiesības un pienākumi.

2. tabula. *Plānotais un vajadzīgais AER īpatsvars 2020. gadā, ieskaitot sadarbības mehānismus. Avots: Navigant 2020³⁹.*

2. tabula rāda, ka, ņemot vērā gaidāmo AER īpatsvaru ES 27 valstīs, dalībvalstīm ir ievērojamas iespējas slēgt statistisko pārvedumu nolīgumus. Pārpalikums ir vismaz 19,7 Mtoe (229 TWh). Balstoties uz modelēšanā iegūtajām enerģijas pieprasījuma prognozēm, tiek sagaidīts, ka 2018.–2020. gadā AER izmantojums pieaugs par 19,2–21,7 Mtoe.

Ir veikta papildu modelēšana tieši transporta sektoram, lai, balstoties uz pašreizējo rīcībpolitiku un pieprasījuma tendencēm, kā arī ņemot vērā Covid-19 pandēmijas sekas, varētu novērtēt plānoto progresu.

4. attēls. *Plānotais AER-T īpatsvars 2020. gadā salīdzinājumā ar nacionālajiem saistošajiem RED iekļautajiem AER-T sektora mērķrādītājiem un nacionālā enerģētikas un klimata plāna bāzes līniju (%) (avots: Navigant).*

Tiek sagaidīts, ka 2020. gadā ES kopumā 10 % mērķrādītāju apsteigs par aptuveni 2 % un visos izvērtētajos scenārijos savu saistošo RED noteikto AER-T sektora mērķrādītāju sasniegs (un apsteigs) 16 no 27 dalībvalstīm. Šā saraksta augšgalā ir Zviedrija, kam seko Somija, Nīderlande, Īrija, Malta, Horvātija un Portugāle; salīdzinājumā ar mērķrādītāju tās visas uzrāda vairāk nekā 50 % pārpalikumu. Pārējās dalībvalstis, kuras, visticamāk, sasniegs AER-T mērķrādītājus, ir Beļģija, Vācija, Grieķija, Francija, Itālija, Ungārija, Austrija, Rumānija un Slovēnija. Tiek gaidīts, ka atlikušās 11 dalībvalstis ar pašreizējo rīcībpolitiku savus saistošos RED AER-T sektora mērķrādītājus nerasniegs, lai arī 3 dalībvalstis (Dānija, Spānija un Polija) no mērķrādītāja sasniegšanas atpauzē mazāk nekā par 0,5 %. Visvairāk atpauzē Igaunija, Kipra, Luksemburga un Lietuva — to deficīts pārsniedz 25 %.

³⁹ Navigant (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152].

Tā kā ES līmenis krietni pārsniedz saistošo AER-T 10 % mērķrādītāju, dalībvalstīm būtu jāapsver statistisko pārvedumu izmantošana transporta sektorā, kā to pieļauj *ILUC* direktīva.

4. Panākumi administratīvo procedūru racionalizācijā

Dalībvalstis savā piektajā valsts progresa ziņojumā par panākto atjaunīgās enerģijas jomā ziņoja par pasākumiem, ar kuriem tās racionalizē administratīvās procedūras, kas piemērojamas atjaunīgās enerģijas projektiem (saskaņā ar *RED I* 13. pantu). Ārējā analizē⁴⁰ secināts, ka kopumā liela daļa no attiecīgajiem *RED I* paredzētajiem pasākumiem dalībvalstīs ir īstenota sekmīgi. Daži šo pasākumu piemēri: atvieglotas procedūras neliela mēroga projektiem, sistēmu operatoru pienākums sniegt izmaksu aplēses un citu nepieciešamo informāciju, prasības attiecībā uz to, kā sadalāmas izmaksas par elektrotīkla attīstīšanu un atjaunīgās enerģijas jaudu pieslēgšanu tīklā, AER-E iekļaušana nacionālajā tīkla attīstības plānā un atbalsta shēmas, kas sekmē atjaunīgo energoresursu izmantošanu.

Tehniskajā analizē atsevišķās dalībvalstīs konstatēti cita starpā šādi pozitīva progresa piemēri⁴¹:

- ✓ Dānija
  - vienas pieturas aģentūra atkrastes vēja turbīnām ir mazinājusi administratīvo slogu saistībā ar atkrastes vējparku apstiprināšanu,
  - Dānijas Enerģētikas aģentūra centralizētā veidā ir atbildīga par visu relevanto iestāžu koordinēšanu licencēšanas procesā, un
  - licences tiek sagatavotas iepriekš, un tās var izdot, tiklīdz ir apstiprināts uzvarējušā pretendenta projekta ietekmes uz vidi novērtējums;
- ✓ Bulgārijā kopš 2018. gada darbojas vienots informācijas un pakalpojumu tīmekļportāls elektroniskai pieteikumu iesniegšanai;
- ✓ Vācija ir atvieglojusi administrēšanu un ziņošanu, izveidojot visaptverošu datubāzi ar visiem elektroenerģijas un gāzes tirgu pamatdatiem;
- ✓ Zviedrijā
  - ir vienkāršotas pieteikuma veidlapas saules fotoelementu investīciju atbalsta saņemšanai,
  - atvieglota elektronisko pieteikumu izmantošana,
  - atcelta turpmāku pasākumu īstenošanas prasība un
  - ir uzlabots dialogs starp valsts aģentūrām, kas administrē atbalstu; un

---

⁴⁰ *Navigant* (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152]

⁴¹ Papildu informācija atrodama *Navigant* (2020): Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā, 1.–2. uzdevums. Pakalpojumu līgums ENER/C1/ 2019-478 [DOI 10.2833/325152].

✓ Nīderlande plāno

- ar Vides aktu, kas stāsies spēkā 2021. gadā, paātrināt telpiskās plānošanas procesu, kā arī
- izmaksu aiztaupīšanas nolūkos apvienot plānus un atļaujas.

Tomēr vēl aizvien ir sastopami šķēršļi. Lai arī pagātnē ir panākts zināms progress, daudzās dalībvalstīs administratīvās procedūras visos sektoros var racionalizēt vēl vairāk. Ir iespējams vēl vairāk vienkāršot arī atļauju izsniegšanas procedūras, un varētu saīsināt laiku, kas nepieciešams atļauju apstrādei. Saistībā ar to, ka līdz 2021. gada 30. jūnijam ir jātransponē *RED II*, šīs procedūras ir kopumā vēl vairāk jāuzlabo.

Dažās dalībvalstīs progresu elektroenerģijas sektorā apgrūtina telpiskās un vides plānošanas prasības. Siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā šķēršļus galvenokārt rada trūkumi, kas skar centralizētās siltumapgādes tīklu jaudu, savukārt transporta sektorā grūtības rada galvenokārt tas, ka elektrificētajiem transportlīdzekļiem trūkst piemērotas infrastruktūras un biodegvielu jomā īstenotās rīcībpolitikas izmaiņas rada nenoteiktību tirgū. Pastāvīga problēma vairumam dalībvalstu ir arī grūtības integrēt tīklā augošās atjaunīgo energoresursu jaudas. Šķēršļi lielākoties rodas saistībā ar tīkla pieslēguma augstajām izmaksām un nenoteiktību tīklu attīstības scenārijos, kā arī pieslēguma procedūras nav pietiekami pārredzamas.

4. BIODEGVIELU ILGTSPĒJĪBAS NOVĒRTĒJUMS⁴²

1. Pārskats par biodegvielu patēriņu ES

2018. gadā ilgtspējīgu biodegvielu patēriņš ES sasniedza 16 597 ktoe, un no tā 3905 ktoe (24 %) veidoja IX pielikuma biodegvielas⁴³ un 12 692 ktoe (76 %) – citas atbilstīgas biodegvielas.

Lielākā daļa ES patērēto biodegvielu ir biodīzeļdegviela (77 %, taukskābju metilesteris vai hidrogenēta augu eļļa) vai bioetanol (16 %)⁴⁴. Citas šķidrās biodegvielas (6 %) nav konkretizētas. Aptuveni 59 % izejvielu, kas izmantotas 2018. gadā ES patērētās biodīzeļdegvielas ražošanai, ir importēti vai iegūti no importētām izejvielām, savukārt 41 % iegūts no ES izejvielām — galvenokārt rapša (26 %), lietotas cepamās eļļas (8 %) un dzīvnieku taukiem (5 %). Galvenās izcelsmes valstis ārpus ES ir Indonēzija (17 %) un Malaizija (8 %) — ES biodīzeļdegvielas ražošanai izmanto no šīm valstīm importētu palmu

---

⁴² Šajā iedaļā ietvertu datu un novērtējuma galvenais avots ir “Tehniskā palīdzība 5. progresa ziņojuma par atjaunīgo enerģiju ES sagatavošanā”, 3. uzdevums [DOI 10.2833/428247] un 4. uzdevums [DOI 10.2833/10640]. Darbu veicis *Navigant — A Guidehouse Company* saskaņā ar pakalpojumu līgumu ENER/C1/ 2019-478.

⁴³ “IX pielikuma biodegvielas” ir biodegvielas, kas saražotas no *RED II* IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām.

⁴⁴ Avots: *Eurostat nrg_bal_c*. Termini “biodīzeļdegviela” un “bioetanol” apzīmē degvielas fizikālo sastāvu. Biodīzeļdegviela ir degviela, ko var izmantot maisījumā ar dīzeļdegvielu. Galvenie biodīzeļdegvielas veidi ir taukskābju metilesteris (*FAME*) un hidrogenēta augu eļļa (*HVO*). Etanols ir ķīmiskais nosaukums vielai, kas plašāk pazīstama kā spirts. To var izmantot maisījumā ar benzīnu. Šie termini neatspoguļo biodegvielu ilgtspējību, kā arī nav saistīti ar kategorijām “atbilstīgas biodegvielas” un “IX pielikuma biodegvielas”.

eļļu —, kā arī Argentīna (9 %), kas eksportē no sojas pupām izgatavotu biodīzeļdegvielu (sk. 3. tabulu).

	Rapsis	Palmu eļļa	Sojas pupas	Lietota cepamā eļļa	Dzīvnieku tauki	Citi: priežu eļļas / taleļļas, taukskābes, saulespuķu eļļa	Kopā (%)	Kopā (ktoe)
ES	26 %		1 %	8 %	5 %	1 %	41 %	5871
Austrālija	2 %						2 %	308
Ukraina	2 %						3 %	362
Kanāda							1 %	96
Indonēzija		15 %		2 %			17 %	2382
Malaizija		7 %		1 %			8 %	1082
ASV			3 %	1 %			4 %	580
Brazīlija			2 %				2 %	266
Ķīna				4 %			4 %	527
Argentīna			9 %				9 %	1342
Cits variants		1 % ²⁾		3 % ³⁾		1 %	5 %	707
Nezināms	1 % ¹⁾					4 %	5 %	671
Kopā (%)	32 %	23 %	15 %	19 %	5 %	6 %	100 %	
Kopā (ktoe)	4502	3208	2193	2678	693	921		14 194

1) Par nelielu daļu rapša importa Eurostat tiek ziņots (ES tirdzniecība kopš 1988. gada, CN8 [DS-016890]) kā par importu no valstīm vai teritorijām, kas komerciālu vai militāru iemeslu dēļ netiek atklātas.

2) Tiek lēsts, kaniecīga no palmu eļļas iegūtas biodīzeļdegvielas apjoma izcelsmes valstis cita starpā ir Hondurasas (0,3 %), Gvatemala (0,1 %) un Kolumbija (0,1 %).

3) Tiek lēsts, kaniecīga no lietotas cepamās eļļas iegūtas biodīzeļdegvielas apjoma izcelsmes valstis cita starpā ir Saūda Arābija (0,5 %), Japāna (0,3 %), Krievija (0,3 %).

3. tabula. ES patērētās biodīzeļdegvielas izejvielu izcelsme (2018, %, ktoe). Avots: Navigant analīze.

ES patērēto etanolu ražo galvenokārt no ES izejvielām (73 %), tai skaitā no kviešiem (34 %), kukurūzas (24 %) un cukurbietēm (14 %), un tikai nelielu daudzumu iegūst no celuloziska etanola. No trešo valstu izejvielām iegūtais bioetanolis ieņem aptuveni 27 % ES bioetanola tirgus un ir galvenokārt ražots no kukurūzas, kuras izcelsmes valsts ir Ukraina, Brazīlija, ASV un Kanāda (sk. 4. tabulu).

	Kvieši	Kukurūza	Mieži	Rudzi	Tritikāle	Cukurbietes	Cukurniedres	Celuloze	Nezināms/cits	Kopā (%)	Kopā (ktoe)
ES	34 %	24 %				14 %		0 %		73 %	2199
Ukraina	0 %	4 %							0 %	4,5 %	134
Brazīlija		2 %					1 %			2,6 %	79
Kanāda	0 %	1 %								0,8 %	24
ASV	0 %	2 %								2,2 %	68
Krievija	1 %	0 %								1,6 %	50
Pakistāna							2 %			1,6 %	49
Cits variants	0 %	1 %					1 %		2 %	4,0 %	119
Nezināms			2 %	3 %	5 %					9 %	285
Kopā (%)	37 %	34 %	2 %	3 %	5 %	14 %	4 %	0 %	2 %	100 %	
Kopā (ktoe)	1101	1016	70	79	136	425	116	8	54		3006

4. tabula. ES patērētā bioetanola izejvielu izcelsme (2018, %, ktoe). Avots: Navigant analīze.

Papildus biodīzeļdegvielai un bioetanolam Zviedrijā un Vācijā autotransporta sektorā tiek patērēts neliels daudzums biogāzes, attiecīgi 118 ktoe un 33 ktoe.

	Cietais biokurināmais	Bio-gāze	Biobenzīns	Biodīzeļdegviela	Citas šķidrās biodegvielas	Petrolejas tipa reaktīvā biodegviela	Šķidrās biodegvielas kopā	Kopā
Autotransports	-	153,8	2997,2	13 629,9	0,7	-	16 627,8	16 781,7
Dzelzceļš	0,0	0,0	0,0	26,3	0,0	-	26,3	26,3
Iekšzemes gaisa transports	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vietējā kuģošana ²⁾	-	0,0	2,0	5,0	0,0	-	6,9	6,9
Nespecificēts transports	-	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0	5,6	5,6
Kopā	0,0	153,8	2999,2	13 666,7	0,7	0,0	16 666,6	16 820,5

1) Eurostat kategorijas "kokogles" un "cietie sadzīves atkritumi" nav iekļautas tabulā, jo atbilstoši Eurostat nrg_bal_c transporta sektorā tās netiek patērētas. Eurostat kategorijā "patēriņš cauruļvadu transportā" biodegviela netiek patērēta, tāpēc tā tabulā nav iekļauta. Šķidro biodegvielu kopējais apjoms ir biobenzīna, biodīzeļdegvielas, citu šķidro biodegvielu un petrolejas tipa reaktīvās biodegvielas kopējais apjoms. Mazticamas kombinācijas (piem., cietais biokurināmais aviācijā) ir apzīmētas ar "-". 2) Vietējā kuģošana iekļauti visi apjomi, kas piegādāti visu valstu karogu kuģiem Eiropā, ietverot arī iekšzemes kuģošanas un jahtu patēriņu.

5. tabula. Kopējais bioenerģijas galapatēriņš ES transporta apakšsektoros (2018, ktoe). Avots: [Eurostat nrg_bal_c]¹⁾.

2. Pārskats par ES patērēto biodegvielu ietekmi

Tiek lēsts, ka 2018. gadā ES biodegvielu patēriņa apmierināšanai vajadzīgo kultūraugu audzēšanai bija nepieciešami 7,4 Mha zemes⁴⁵. No šā apjoma 3,4 Mha (46 %) atrodas ES teritorijā, bet 3,8 Mha (51 %) — trešās valstīs. Atlikušie 0,2 Mha (3 %) ir miežiem, rudziem un tritikālei, kuru izcelsmes valstis nav zināmas. Biodegvielu ražošanai atvēlētais kopējais aramzemes daudzums ES veidoja 3 % (ja par pamatu ņem aplēsi, ka ES kopējā aramzemes platība ir 117 Mha). No šīs biodegvielu ražošanai atvēlētās zemes kopplatības 72 % aizņēma rapsis. 2018. gadā 0,5 % no pasaules zemes apjoma, kas tiek izmantots biodegvielas ieguves kultūru audzēšanai, bija ES patērēto biodegvielu ieguvei. ES patērēto biodegvielu ieguvei nepieciešami 8,5 % zemes, kas visā pasaulē izmantota rapša audzēšanai, un 5,2 % zemes, kas visā pasaulē izmantota palmu eļļas ieguvei. Tiek lēsts, ka ES ražoto vai patērēto biodegvielu ražošanai nepieciešamo izejvielu ieguvei lielākajā daļā trešo valstu tika izmantots mazāk nekā 1 % to kopējās aramzemes platības.

Pēdējo gadu laikā nav novērota korelācija starp pārtikas cenām un biodegvielas pieprasījumu. Jebkāda ietekme uz pārtikas cenām globālā pārtikas tirgus dinamikas kontekstā ir nenozīmīga. Lielākā daļa dalībvalstu nenovēroja nekādu ietekmi uz cenām, kas būtu saistīta ar lielāku bioenerģijas pieprasījumu konkrētajā valstī. Pēdējās reizes, kad bija novērojams

⁴⁵ Aprēķinot biodegvielu ražošanā izmantoto kultūru audzēšanai nepieciešamo zemi, no konkrētas kultūras veida iegūtās biodegvielas apjoms tika pārvērsts izejvielu apjomā, kas nepieciešams šā biodegvielas apjoma saražošanai, ieskaitot arī blakusproduktus.

būtisks pārtikas cenu pieaugums, bija laika periodā no 2006. līdz 2008. gadam un 2011. gadā. Kopš 2011. gada globālās pārtikas cenas ir nokritušās līdz 2010. gada līmenim. Literatūrā⁴⁶ paaugstinātajām pārtikas cenām, kas bija vērojamas laikā no 2006. līdz 2008. gadam un 2011. gadā, kad pārtikas cenas bija sasniegušas savas virsotnes, ir minēti citi pārtikas cenu pieauguma iemesli, kas ar biodegvielas ražošanu nav saistīti. Tomēr jāatzīmē, ka no 2008. līdz 2016. gadam augošā globālā pārtikas un lopbarības kultūru pieprasījuma dēļ lauksaimniecības sektoram bija pastāvīgi jākāpina ražošanas apjomi, kas tika paveikts, gan palielinot ražas apjomus, gan paplašinot lauksaimniecības platības. Tiek lēsts, ka biodegvielu industrija 2018. gadā bija nodarbināti 208 000 cilvēku un tā bija trešā lielākā darbvieta radītāja atjaunīgās enerģijas sektorā — aiz vēja enerģijas un cietās biomasas nozarēm (attiecīgi 314 000 un 387 000). Valstis, kurās, pateicoties to lielajām lauksaimniecības zemes platībām, nodarbināto skaits šajā sektorā ir vislielākais, ir Rumānija (40 000 darbvieta) un Polija (41 200 darbvieta). Francija ieņem trešo vietu (29 100 darbvieta), jo tā ražo izejvielas un tai ir arī biodegvielas ražotnes.

ES patērēto biodegvielu ražošanai nepieciešamo izejvielu audzēšana var negatīvi ietekmēt vidi. Papildus netiešajai ietekmei rodas arī tāda ietekme, kas parasti ir atkarīga no apstākļiem konkrētajā vietā un no izmantotās lauksaimniecības prakses; tā ir pielīdzināma citiem mērķiem audzētu kultūru ietekmei⁴⁷. Šīs negatīvās ietekmes uz vidi piemēri ir ūdenstilpju eutrofikācija, ūdens trūkums, augsnes erozija, augsnes sablīvēšanās, gaisa piesārņojums, biotopu izzušana un biodaudzveidības zudums. Ilgtspējības kritēriji aizliedz tādu negatīvu ietekmi kā zemes platību ar lielu oglekļa uzkrājumu līmeni vai biodaudzveidības ziņā augstvērtīgu teritoriju pārveidošanu. Savos progresa ziņojumos lielākā daļa dalībvalstu norāda, ka, salīdzinot ar kopējo lauksaimniecisko darbību, biodegvielu ražošanai vajadzīgo izejvielu audzēšanas apjomu ir ierobežoti, tāpēc tās uzskata, ka saistītā ietekme uz vidi ir zema. Vairākas dalībvalstis norāda, ka visa lauksaimnieciskā ražošana tiek regulēta attiecībā uz ietekmi uz vidi, tāpēc nav sagaidāms, ka biodegvielu izejvielu kultūru audzēšanas ietekme varētu būt lielāka nekā citu kultūru audzēšanas ietekme.

Saskaņā ar dalībvalstu sniegto informāciju 2018. gadā kopējais emisiju aiztaupījums no atjaunīgo energoresursu izmantošanas transporta sektorā ES bija 45,6 Mt CO₂ekv. Dalībvalstu ziņojumos ir norādīts kopējais SEG emisiju aiztaupījums no transporta un nav skaidrots, kāda nozīme tajā ir atjaunīgo energoresursu elektroenerģijai un (dažādu veidu) biodegvielām. Tomēr, paturot prātā biodegvielu milzīgo īpatsvaru AER-T sektorā (89 %), ir pamatoti pieņemt, ka emisiju aiztaupījums lielākoties ir panākts ar biodegvielu izmantošanu. Ņemot vērā RED noteiktās provizoriskās ILUC emisiju faktoru aplēses, kopējais biodegvielu izmantojuma radītais emisiju aiztaupījums transporta sektorā ir 24 Mt CO₂ekv. (diapazons no

---

⁴⁶ *Ecofys*, 2013, "Biofuels and food security"; *Filip, Ondrej, et al.*, 2019, "Food versus fuel: An updated and expanded evidence".

⁴⁷ Tomēr jānorāda, ka nav pieejami ne konkrētām vietām specifiski dati, ne specifiski dati, kas raksturotu biodegvielu ražošanai vajadzīgo izejvielu audzēšanas ietekmi uz vidi vietējā līmenī.

18,8 Mt līdz 33,8 Mt)⁴⁸. *ILUC* emisiju līmenis ir atkarīgs no dažādiem faktoriem⁴⁹, un tas nav precīzi izmērāms. Tomēr rezultāti rāda, ka pārtikas un lopbarības kultūru izcelsmes biodegvielu pienesums dekarbonizācijai ir ierobežots, un to izmantošana enerģijas ražošanā būtu jāsamazina līdz minimumam — neatkarīgi no tā, vai enerģija tiek ražota ES vai importēta. Šādā kontekstā *RED II* ierobežo no pārtikas un lopbarības kultūrām ražoto biodegvielu apjomus, ko var ieskaitīt kopējā atjaunīgo energoresursu īpatsvarā un atjaunīgo energoresursu īpatsvarā transporta sektorā, un paredz pakāpenisku atteikšanos no biodegvielām ar augstu *ILUC* riska līmeni. Tomēr šī direktīva dod iespēju pakāpenisko atteikšanos neattiecināt uz tām degvielām, kas ir sertificētas kā zema *ILUC* riska degvielas.

Šīs pieejas īstenošanai Komisija 2019. gada 13. martā pieņēma deleģēto aktu, kurā izklāstīti noteikumi attiecībā uz augsta *ILUC* riska biodegvielu noteikšanu un zema *ILUC* riska biodegvielu sertificēšanu⁵⁰ un kurā palmu eļļa identificēta kā augsta *ILUC* riska izejviela. Tāpēc, ja vien biodegvielas, kas ražotas no palmu eļļas, nespēs izpildīt stingros zema *ILUC* riska degvielu kritērijus, notiks pakāpeniska atteikšanās no tām. 2021. gadā Komisija pārskatīs datus par augsta *ILUC* riska biodegvielām un izveidos trajektoriju to pakāpeniskai izskaušanai līdz 2030. gadam.

Vispārīgākā līmenī ES ir izlēmusi minimizēt no pārtikas un lopbarības kultūrām iegūto biodegvielu izmantošanu un nākotnē vairāk veicināt modernās biodegvielas un citas mazoglekļa degvielas; tā ir, piemēram, atjaunīgo energoresursu elektroenerģija, reciklēta oglekļa kurināmie/degvielas un nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgo energoresursu šķidrās un gāzveida transporta degvielas. 2018. gadā modernās biodegvielas veidoja 828 ktoe (21 %) no IX pielikuma biodegvielu kopapjoma 3905 ktoe, kas atbilst 5 % biodegvielu tirgus (16 597 ktoe). Šī daļa pēdējā laikā ir ievērojami pieaugusi, un tiek sagaidīts, ka šī tendence saglabāsies arī nākotnē. Komisija turpinās veicināt moderno biodegvielu izstrādi, piemēram, pētot jaunu iespējamu izejvielu avotus un atbalstot tādu tehnoloģiju komercializāciju, kas ļautu enerģijā pārveidot plaši un lielos apjomos pieejamas izejvielas, it īpaši atkritumus un atlikumus.

3. Komisijas atzīto brīvprātīgo shēmu darbība

*RED I*⁵¹ un kopš 2021. gada jūlija arī *RED II* pilnvaro Komisiju atzīt sertifikācijas shēmas, kas tiek sauktas par brīvprātīgajām shēmām, kuras operatori var izmantot, lai pierādītu atbilstību direktīvā noteiktajiem ilgtspējības un SEG aiztaupījuma kritērijiem. **Līdz šim brīdim šim nolūkam ir atzītas 13 brīvprātīgās shēmas**⁵². Šo shēmu izmantošana paredz, ka dalībvalstīm ir pienākums pieņemt pierādījumus, ko operatori ieguvuši ar šo shēmu palīdzību

⁴⁸ *ILUC* ietekme tiek aprēķināta, pamatojoties uz Direktīvas (ES) 2018/2001 VIII pielikumā norādītajām provizoriski aplēstajām netiešās zemes izmantošanas maiņas emisijām no biodegvielu, bioloģiskā šķidrā kurināmā un biomasas kurināmā/degvielas izejvielām (g CO₂ekv./MJ).

⁴⁹ Provizoriski aplēstie *ILUC* faktori bija, piemēram, balstīti uz scenāriju, kas paredzēja būtisku patēriņa līmeņa pieaugumu, kurš neīstenojās.

⁵⁰ C(2019) 2055 final.

⁵¹ Direktīva 2009/28/EK 30 (*RED I*) tiks atcelta 2021. gada 30. jūnijā.

⁵² https://ec.europa.eu/energy/topics/renewable-energy/biofuels/voluntary-schemes_en.

un kas apliecina atbilstību ilgtspējības kritērijiem. Tas ievērojami atvieglo ilgtspējības kritēriju piemērošanu, jo tādējādi operatori vajadzīgos pierādījumus var iesniegt, izmantojot vienu un to pašu procedūru visās ES dalībvalstīs. Katrai brīvprātīgajai shēmai, par kuru pieņemts lēmums un kura darbojusies pēdējos 12 mēnešus, katru gadu Komisijai ir jāiesniedz ziņojums.

Dažu pēdējo gadu laikā brīvprātīgās shēmas ir kļuvušas par galveno rīku, ar ko tiek pierādīta atbilstība ES biodegvielu ilgtspējības kritērijiem. 2019. gadā par Atjaunojamo energoresursu direktīvas 17. panta 2.–5. punktā noteiktajiem ES ilgtspējības kritērijiem atbilstošām sertificētās 21 876 kilotonnas (kt) šķidro biodegvielu (ieskaitot tīru augu eļļu), 147 357 tūkstoši m³ biometāna (ekvivalents aptuveni 106 kt) un 219 266 kt izejvielu⁵³.

Aplūkojot sertificētās šķidrās biodegvielas detalizētāk, var konstatēt, ka 12 099 kt (55 % no kopapjoma) bija biodīzeļdegviela un 6340 kt (29 %) bioetanol. Pārējo daļu veidoja hidrogenētas augu eļļas biodegvielas (2671 kt, 12 %), tīra augu eļļa (380 kt, 1,7 %) un citas degvielas (385 kt, 1,8 %). Galvenās biodegvielu ieguvei izmantotās sertificētās izejvielas bija rapsis (24 %), palmu eļļa (16 %), lietota cepamā eļļa (13 %), cukurniedres (12 %) un kukurūza (10 %).

Komisija atzīst tikai tādas shēmas, kas atbilst pienācīgiem ticamības, pārredzamības un neatkarīgas revīzijas standartiem. Tāpēc, ja brīvprātīgā shēma iesniegusi atzīšanas pieprasījumu, Komisija veic rūpīgu novērtējumu⁵⁴. Tādējādi cita starpā tiek nodrošināts, ka: izejvielu ražotāji ievēro direktīvas ilgtspējības kritērijus, informācija par ilgtspējības pazīmēm ir izsekojama līdz izejvielas izcelsmes avotam, uzņēmumi, pirms tie sāk dalību shēmā, tiek revidēti, regulāri notiek atpakaļejoša revīzija un revidenti ir ārēji un neatkarīgi.

Pēdējo gadu laikā brīvprātīgo shēmu pārvaldību arvien vairāk rūpīgi pārbauda, piemēram, Eiropas Revīzijas palāta⁵⁵. Lai mazinātu iespējamās bažas un garantētu pārliecinošu īstenošanu, *RED II* 30. pantā ir noteikti stingrāki noteikumi par bioenerģijas ilgtspējības kritēriju verifikāciju, tostarp paredzēta stingrāka valstu un ES veikta brīvprātīgo shēmu pārraudzība un trešo personu veikta revīzija. Turklāt Komisija 2021. gadā pieņems detalizētus īstenošanas noteikumus par pienācīgiem ticamības, pārredzamības un neatkarīgas revīzijas standartiem, un tie būs jāpiemēro visām atzītajām brīvprātīgajām shēmām. Šie standarti pašlaik tiek izstrādāti, un tie cita starpā harmonizēs masu bilances sistēmas īstenošanu un vēl vairāk pastiprinās prasības attiecībā uz shēmu pārvaldību, pārredzamību un revīzijām. Visbeidzot, Komisija izveidos Eiropas mēroga datubāzi, kas ļaus uzlabot ilgtspējīgu biodegvielu izsekojamību.

---

⁵³ Dati par šķidrajām biodegvielām no vienas brīvprātīgās shēmas nav iekļauti, jo ir konstatētas neatbilstības.

⁵⁴ Informāciju par brīvprātīgo shēmu atzīšanas procesu var atrast šajā Komisijas vietnē: https://ec.europa.eu/energy/topics/renewable-energy/biofuels/voluntary-schemes_en.

⁵⁵ Eiropas Revīzijas palātas 2016. gada Īpašais ziņojums Nr. 18/2016: "ES sistēma ilgtspējīgas biodegvielas sertificēšanai".

Brīvprātīgā shēma	Tvērums		
	Nosaukums	Izejvielas veids	Izejvielas izcelsme
“International Sustainability and Carbon Certification” (ISCC)	Plašs izejvielu klāsts	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde
“Bonsucro EU”	Cukurniedres	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde
“Roundtable on Sustainable Biomaterial EU RED” (RSB EU RED)	Plašs izejvielu klāsts	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde
“RTRS EU RED”	Soja	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde
“U.S. Soybean Sustainability Assurance Protocol” (SSAP)	Soja	ASV	No audzēšanas līdz eksporta vietai
“Biomass Biofuels voluntary scheme” (2BSvs)	Plašs izejvielu klāsts	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde
“Red Tractor Farm Assurance Combinable Crops & Sugar Beet” (Red Tractor)	Labība, eļļas augu sēklas, cukurbietes	Apvienotā Karaliste	Līdz pirmajam izejvielu piegādes punktam
“REDcert”	Plašs izejvielu klāsts	Eiropa	Pilna piegādes ķēde
“Better Biomass”	Plašs izejvielu klāsts	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde
“KZR INiG System”	Plašs izejvielu klāsts	Eiropa	Pilna piegādes ķēde
“Trade Assurance Scheme for Combinable Crops” (TASC)	Kombinējami kultūraugi, piemēram, labība, eļļas augu sēklas un cukurbietes	Apvienotā Karaliste	Pārraudzības ķēde no saimniecības vārtiem līdz pirmapstrādātājam
“Universal Feed Assurance Scheme” (UFAS)	Barības sastāvdaļas un barības maisījumi, kā arī kombinējami kultūraugi	Apvienotā Karaliste	Pārraudzības ķēde no saimniecības vārtiem līdz pirmapstrādātājam
“Roundtable on Sustainable Palm Oil RED” (RSPO RED)	Eļļas palmas	No visas pasaules	Pilna piegādes ķēde

6. tabula. Komisijas pašlaik atzītās brīvprātīgās shēmas

5. SECINĀJUMI

2020. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītāji būs jāsasniedz Covid-19 pandēmijas kontekstā, laikā, kad gan sabiedrību kopumā, gan enerģētikas nozari ir skārusi nopietnākā veselības un ekonomikas krīze pēdējās desmitgadēs. Šis ziņojums apstiprina, ka **ES virzība uz 2020. gadam nosprausto atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanu ir sekmīga. Atjaunīgās enerģijas īpatsvars ES energoresursu struktūrā 2018. gadā sasniedza 18 % (18,9 % ES 27 valstīm).** Investīcijas atjaunīgajā enerģijā arvien vairāk virza tirgus spēki, un valsts subsīdiju daļa samazinās, jo īpaši jaunajiem projektiem⁵⁶. Tam par iemeslu ir nozīmīgs atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju izmaksu kritums, subsīdiju samazināšana ar konkurenciālāku atbalsta shēmu palīdzību, ko apliecina fakts, ka vairākās Eiropas valstīs notikušajās izsolēs dalībnieki apņēmušies projektus īstenot ar ļoti mazām subsīdijām vai vispār bez tām.

2018. gadā 12 dalībvalstīs atjaunīgās enerģijas īpatsvars jau bija lielāks par to attiecīgajiem 2020. gada mērķrādītājiem. Vēl 11 dalībvalstis ir sasniegušas vai apsteigušas savu RED I vidējo indikatīvo trajektoriju 2017.–2018. gadam. Tomēr piecām dalībvalstīm (Francijai, Īrijai, Nīderlandei, Polijai un Slovēnijai) tas nav izdevies.

⁵⁶ “Enerģijas subsīdijas ES” (pielikums enerģētikas savienības stāvokļa apskatam, COM(2020) 950).

Kas attiecas uz 2020. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanas prognozēm, nesena veikta modelēšana prognozē, ka atjaunīgās enerģijas īpatsvars ES 27 sasniegs 22,8%–23,1 %⁵⁷. Tas atbilst gaidītajam absolūtajam AER īpatsvara pieaugumam par 19,2–21,7 Mtoe periodā no 2018. līdz 2020. gadam. Covid-19 pandēmijas ietekme uz enerģijas pieprasījumu ir būtiska, un šīs ārkārtas situācijas dēļ prognozētais atjaunīgās enerģijas īpatsvars 2020. gadam kopumā aug. Tomēr iespējams, ka, tiklīdz saimnieciskā darbība būs pilnībā atguvusies, dažus no šiem pieaugumiem nebūs iespējams uzturēt ilgākā laikposmā.

Savus mērķrādītājus sasniegs vairākums dalībvalstu, bet pastāv nopietns risks, ka trīs dalībvalstis (Beļģija, Francija un Polija) tos nespēs sasniegt. Vēl divām dalībvalstīm (Nīderlandei un Luksemburgai) pastāv mērens risks nerasniegt mērķrādītājus.

Nemot vērā šajā ziņojumā ietverto analīzi:

- **dalībvalstīm tiek stingri ieteikts** pētīt visus iespējamus variantus, kā **izmantot sadarbības mehānismus**, īpaši statistiskos pārvedumus, kā risinājumu situācijas uzlabošanai 2020. gada nogalē;
- **Eiropas Komisija ir gatava atbalstīt** šo procesu, piemēram, atbalstot dalībvalstu politisko dialogu, piedāvājot tehniskās vadlīnijas un Savienības atjaunīgo energoresursu attīstības platformu (*URDP*), kas būs izmantojama statistiskajiem pārvedumiem un pašlaik ir sagatavošanas stadijā;
- **ir ārkārtīgi svarīgi turpināt izvērst atjaunīgo energoresursu apguvi.** Īpaši paturot prātā to, ka jāpārsniedz nacionālajos enerģētikas un klimata plānos noteiktā 2020. gada bāzes līnija atbilstoši tīrās enerģijas paketes prasībām un jāvirzās uz 2030. un 2050. gada mērķiem;
- **atveseļošanas un noturības plāni**, kas dalībvalstīm būtu jāpagatavo, izklāstot reformu un investīciju programmas turpmākajiem četriem gadiem, ir **unikāla iespēja veicināt plašāku atjaunīgo energoresursu apguvi** un sniegt pienesumu gan ekonomikas atveseļošanai, gan Eiropas zaļā kursa mērķiem;
- **Eiropas Komisija turpinās uzraudzīt notikumu attīstību** un atbilstoši Enerģētikas pārvaldības regulā noteiktajam, balstoties uz dalībvalstu ziņojumiem par faktiskajiem 2020. gada datiem, kuri jāiesniedz līdz 2022. gada 30. aprīlim, novērtēs galīgo atbilstību mērķrādītājiem.

Transporta sektorā, kur visām dalībvalstīm jāpanāk vismaz 10 % atjaunīgās enerģijas īpatsvars, 2018. gadā šo līmeni pārsniedza tikai divas dalībvalstis — Somija un Zviedrija. 2020. gada modelēšana atklājusi nedaudz labāku kopainu — ES AER īpatsvars transporta sektorā varētu būt 12,2 %⁵⁸, un mērķrādītāju sasniegušas vai pārsniegušas varētu būt 16 dalībvalstis. Mērķrādītāja sasniegšana ir juridisks pienākums, tāpēc **Komisija aicina atlikušās 11 dalībvalstis attiecīgi rīkoties, izvēršot AER apguvi valsts līmenī vai izmantojot sadarbības mehānismus.**

⁵⁷ ES plus Apvienotā Karaliste: 22,1 %–22,4 %.

⁵⁸ ES plus Apvienotā Karaliste: 12,9 %.